

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS SAVIVALDYBĖS KONTROLIUOJAMOSE ĮMONĖSE IR ĮSTAIGOSE NUSTATYMO

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis.

Analizuojant korupcijos pasireiškimo tikimybę pateiktose savivaldybės kontroliuojamų įmonių ir įstaigų ataskaitose, buvo nustatinėjama, kaip vykdomos Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nuostatos.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas vykdytas šiais metodais: teisės aktų ir dokumentų turinio analizė, interviu metodas, bendraujant su atsakingais įmonių darbuotojais žodžiu, elektroniniu paštu, viešai prieinamos informacijos analizavimas.

Analizuojama sritis – viešųjų pirkimų inicijavimas, organizavimas, jų vykdymo kontrolė, visi viešojo pirkimo etapai, sudarytų sutarčių vykdymo kontrolė (ar paskirti atsakingi asmenys, ar nustatyta kontrolės tvarka, ar nėra interesų konfliktų, ar viešinama informacija).

Analizuojamas 3 paskutiniųjų metų laikotarpis – nuo 2016-06-30 iki 2018-06-30, pateikiant statistinius duomenis ir vertinant situaciją pagal 2018 m. birželio 30 d. galiojusius teisės aktus, aktualius įsakymus, nuostatas ir pavedimus.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė nustatyta naudojant dokumentinį ir formalųjį metodus, analizuojant Lietuvos Respublikos įstatymus, Jurbarko rajono savivaldybės tarybos sprendimus, kitus teisės aktus, kuriais darbe vadovaujasi darbuotojai, vykdydami jiems priskirtas funkcijas. Buvo vertinama, ar pasirinktoje veiklos srityje yra laikomasi įstatymų ir kitų teisės aktų, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, sprendimų priėmimo tvarka, kriterijai ir priėmimo terminai yra aiškūs. Siekta išsiaiškinti:

1. Ar pakankamai reglamentuota viešųjų pirkimų procedūra savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose.

2. Ar darbuotojų įgaliojimai yra aiškiai apibrėžti.

3. Ar numatyta priimtų sprendimų apskundimo tvarka ir ar ji pakankama,

4. Ar vykdamas viešųjų pirkimų procedūras yra laikomasi įstatymų, teisės aktų.

5. Ar darbuotojas, vykdydamas jam pavestus uždavinius, atlieka šias pagrindines funkcijas:

5.1. organizuoja prekių, paslaugų, darbų pirkimus pagal Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą tvarką;

5.2. rengia metinį pirkimų planą pagal pateiktus skyrių, tarnybų, specialistų duomenis bei esant pasikeitimams tikslina;

5.3. rengia ataskaitas apie įvykusius pirkimus, sudarytas sutartis.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas buvo vertinamas pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio pateiktus kriterijus. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė galimai egzistuoja, nes atitinka 1, 3 ir 5 punktuose nurodytus kriterijus. Nustatyta, kad korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvadas pateikė dauguma savivaldybės kontroliuojamų įmonių ir įstaigų, tačiau ne visos.

Papildomai už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo patikrino savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir įmonių interneto svetaines, kad įsitikintų, ar yra sukurtos rubrikos „Korupcijos prevencija“, ar rubrikoje skelbiama informacija apie už korupcijos prevenciją ir jos kontrolę atsakingo asmens kontaktai. Nustatyta, kad svetainėse rubriką „Korupcijos prevencija“ turi ne visos įstaigos ir skelbia tik informaciją apie paskirtą atsakingą už korupcijos prevenciją asmenį.

Dėl korupcijos tikimybės nustatymo atlikimo, ataskaitas pateikė:

1. Uždaroji akcinė bendrovė „Jurbarko vandenys“;
2. Uždaroji akcinė bendrovė Jurbarko autobusų parkas;
3. Uždaroji akcinė bendrovė „Jurbarko komunalininkas“;
4. Viešoji įstaiga „Jurbarko socialinės paslaugos“;
5. Viešoji įstaiga Jurbarko turizmo ir verslo informacijos centras;
6. Jurbarko rajono kūno kultūros ir sporto centras;
7. Jurbarko rajono priešgaisrinė tarnyba;
8. Jurbarko švietimo centras;
9. Seredžiaus senelių globos namai;
10. Skalvijos vaikų globos namai.

Pažymėtina, kad korupcijos rizikos veiksniai yra valdomi, nes korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu vertintos savivaldybės kontroliuojamos įmonės ir įstaigos veiklos sritys yra reglamentuotos vidaus administravimo teisės aktu, kurie nuolatos peržiūrimi, kuriami ir tvirtinami nauji.

Atlikus analizę galima teigti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė minimali, nes atitinka korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkoje nurodytus kriterijus:

1. Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose vykdoma kontrolės ir priežiūros funkcija.

2. Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarkos bei atsakomybės yra reglamentuoti pareigybių aprašymuose, įstaigų nuostatuose, kituose vidaus tvarkomuosiuose dokumentuose.

3. Anksčiau nustatytus veiklos trūkumus, lemiančius korupcijos pasireiškimo tikimybę, stengiamasi šalinti.

4. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose atliekamas nedidelis kiekis viešųjų pirkimų, ir tai dažniausiai susiję su supaprastintais viešaisiais pirkimais, todėl kiekvienoje įstaigoje yra nustatyta atskira tvarka viešajam pirkimui formuoti. Sudaroma laikina arba nuolatinė viešojo pirkimo komisija.

Korupcijos pasireiškimo tikimybę savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose labiausiai gali nulemti žmogiškasis faktorius (piktnaudžiavimo galimybė) ir vienasmenišką sprendimų, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, priėmimas. Skyriaus veiklą nagrinėtoje srityje pakankamai išsamiai ir aiškiai reglamentuoja sprendimų priėmimo ir veiksmų atlikimo tvarka, aiškiai nustatyti sprendimų priėmimo kriterijai ir terminai, sprendimus priimančys subjektai ir jų įgaliojimai.

Taip pat ne mažiau svarbus yra pirkimų sutarties vykdymo laikotarpis, paslaugos ar prekės priėmimo kontrolės procedūros (ne)buvimas, nepatikimų subrangovų pasitelkimas, vykdomi papildomi pirkimai ir pan.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šiuo metu savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose Viešųjų pirkimų veiklos srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra minimali.

Rekomenduojama:

1. Įpareigoti savivaldybės kontroliuojamų įstaigų ir įmonių vadovus paskirti atsakingus darbuotojus už korupcijos prevenciją ir įvertinti asmenų kvalifikacijos tobulinimo poreikį korupcijos prevencijos srityje, organizuojat mokymus šia tema.

2. Sukurti (jei nėra) interneto svetainėse rubriką „Korupcijos prevencija“, skelbti informaciją apie paskirtą atsakingą už korupcijos prevenciją asmenį bei jo kontaktus.

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS VERTINIMAS SAVIVALDYBĖS ĮMONĖSE
IR ĮSTAIGOSE VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ SRITYJE

Eil. Nr.	Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje numatyti vertinimo kriterijai	Vertinimo sritis – viešųjų pirkimų organizavimas
1.	Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika.	
1.1.	Ar buvo nustatytas ir kaip nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir/ar kito tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingo teisės pažeidimo, už kurį numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia atsakomybė.	Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, už kurią numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia atsakomybė, nebuvo nustatyta.
1.2.	Ar informacija buvo pateikta juridinių asmenų registru, ar nustatyti faktai buvo pavišinti?	Ne, nes nebuvo nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos faktas.
1.3.	Ar sudarytos galimybės darbuotojams, kitiems asmenims kreiptis ir informuoti (taip pat ir anonimiškai) vadovus apie galimus korupcijos pobūdžio nusikalstamų veikų ir/ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės pažeidimų įstaigoje faktus? Ar buvo gauta tokių pranešimų?	Ne visų savivaldybės kontroliuojamų įmonių ir įstaigų interneto svetainėse bei vidaus teisės aktuose darbuotojams ar kitiems asmenims pateikiama informacija, koku būdu galima kreiptis norint informuoti apie korupcinio pobūdžio veika.
1.4.	Ar buvo atliktas tyrimas siekiant nustatyti, kokios yra veiklą reglamentuojančio teisės aktų spragos, vidaus kontrolės sistemos trūkumai ir kitos priežastys sudarė prielaidas šias neteisėtas veikas padaryti? Jei taip, kokios tyrimo išvados?	Tyrimas nebuvo atliekamas.
1.5.	Ar buvo imtasi priemonių teisinio reglamentavimo spragoms šalinti, vidaus kontrolės efektyvumui didinti? Jei taip, kaip vertinate šių priemonių veiksmingumą?	Tyrimas nebuvo atliekamas.
Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo: Sudaryti galimybes darbuotojams ar kitiems asmenims kreiptis ir informuoti vadovus apie galimas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas ir/ar kitus tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingus teisės pažeidimus, bei paskelbti informaciją interneto svetainėje.		
2.	Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas:	
2.1.	Analizuojama sritis nėra susijusi su kontrolės ar priežiūros vykdymu. Funkcija susijusi su įmonių ir įstaigų vidaus administravimu.	
3.	Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti:	
3.1.	Ar priimti teisės aktai, reglamentuojantys atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, kriterijus, terminus ir atsakomybę? Ar darbuotojai pasirašytinai supažindinti su teisės aktais?	Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose yra priimti teisės aktai, reglamentuojantys darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, principus, kriterijus ir terminus. Darbuotojai supažindinami pasirašytinai.
3.2.	Ar priimat teisės aktus, reglamentuojančius atskirų darbuotojų uždavinius, funkcijas, atsižvelgta į teisės aktais nustatytus uždavinius, funkcijas?	Iš dalies atsižvelgta.

3.3.	Ar priimtuose teisės aktuose apibrėžti atskirų darbuotojų uždaviniai ir funkcijos yra pakankami uždaviniams ir funkcijoms įgyvendinti?	Taip, pakankami.
3.4.	Ar priimti teisės aktai užtikrina aiškų atskirų darbuotojų pavaldumą ir atskaitingumą?	Taip.
3.5.	Ar priimti teisės aktai reglamentuoja darbuotojų veiklos ir sprendimų priėmimo vidaus kontrolės procedūras? Ar tokia kontrolė yra vykdoma? Ar ji veiksminga?	Iš dalies yra vykdoma kontrolė.
3.6.	Ar priimti teisės aktai reglamentuoja darbuotojų veiklos vertinimo tvarką, formas, periodiškumą?	Taip.
3.7.	Ar priimtas darbuotojų etikos/elgesio kodeksas? Jei taip, kaip vykdoma šio kodekso nuostatų įgyvendinimo/laikymosi kontrolė?	Nepriimtas.
3.8.	Ar šie teisės aktai periodiškai peržiūrimi? Ar vykdomas nustatytų teisinio reglamentavimo spragų ar kolizijų taisymas?	Taip.
Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo: Reguliariai peržiūrėti ir atnaujinti priimtus vidaus tvarkos teisės aktus ir užtikrinti jų vykdymą.		
4.	Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu:	
4.1.	Analizuojama sritis nėra susijusi su leidimų, nuolaidų lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.	
5.	Dažniausiai priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo:	
5.1.	Ar įstatymai kiti teisės norminiai aktai suteikia teisę priimti norminius teisės aktus? Jei taip, ar priėmė vidaus teisės aktus, detalizuojančius norminių teisės aktų priėmimo procedūrą? Ar atliekamas norminių teisės aktų projektų poveikio korupcijos mastui vertinimas?	Taip, suteikta teisė priimti norminius teisės aktus. Norminių teisės aktų projektų poveikio korupcijos mastui vertinimas neatliekamas.
5.2.	Ar priėmė teisės aktus, reglamentuojančius sprendimų, susijusių su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, kuriems nereikia kitos įmonės patvirtinimo, priėmimo procedūras?	Taip. Savivaldybės kontroliuojamos įmonės ir įstaigos turtą parduoti, perleisti, išnuomoti, įkeisti, taip pat laiduoti ar garantuoti juo kitų subjektų prievolių įvykdymą gali tik leidus steigėjui institucijos nustatyta tvarka.
5.3.	Ar priėmė teisės aktus, užtikrinančius Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų įgyvendinimą?	Taip. Patvirtintos supaprastintų viešųjų pirkimų taisyklės kiekvienoje savivaldybės kontroliuojamoje įmonėje ir įstaigoje.
5.4.	Ar teisės aktuose numatyti konkretūs tokie sprendimus galintys priimti subjektai, išsamiai ir aiškiai apibrėžta šių sprendimų priimančių subjektų kompetencija? Jei šie teisės aktai suteikia įgaliojimus priimti sprendimus kolegialiai institucijai, ar detalčiai reglamentuotos kolegialios institucijos sudarymo, sudėties atnaujinimo, narių skyrimo,	Taip. Viešajam pirkimui formuoja viešojo pirkimo komisiją. Sudarius viešojo pirkimo komisiją pasirašomas konfidencialumo ir nešališkumo pasižadėjimas.

	sprendimų priėmimo procedūros? Ar teisės aktai numato kolegialios institucijos narių individualią atsakomybę už priimtus sprendimus?	
5.5.	Ar teisės aktai reglamentuoja sprendimų priėmimo, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo, taip pat sprendimų su įstaigos turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, vidaus kontrolės procedūras?	Taip. Savivaldybės kontroliuojamų įmonių ir įstaigų įstatai ir kiti vidaus tvarkos teisės aktai.
Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo: Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose pakankamas teisinis reglamentavimas, patvirtinti vidaus teisės aktai ir taisyklės, kurias reikia nuolat analizuoti ir atnaujinti.		
6.	Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija:	
6.1.	Analizuojama sritis nėra susijusi su valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančia informacija, tačiau viešieji pirkimai apima komercinės paslapties turinį, kurią saugo komisijos nariai pasirašydami konfidencialumo pasižadėjimus.	
7.	Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę buvo nustatyta veiklos trūkumų:	
7.1.	Ar buvo įgyvendintos Specialiųjų tyrimų tarnybos išvadoje dėl korupcijos rizikos analizės pateiktos rekomendacijos ir pasiūlymai?	Specialiųjų tyrimų tarnyba savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose neatliko korupcijos rizikos analizės.
7.2.	Ar buvo imtasi priemonių korupcijos rizikos analizės metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ir/ar šalinti?	Specialiųjų tyrimų tarnyba savivaldybės kontroliuojamose įmonėse ir įstaigose neatliko korupcijos rizikos analizės.
Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo: Pagal vertinimo kriterijų analizuojamoje veiklos srityje rizikos veiksniai nenustatyti, todėl poreikio teikti siūlymus nėra.		